



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

V. Vtrum & quomodo liberum arbitrium regere putaverit bonos & pravos
motus in animo suscitatos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A spiritum, & utriusque viæ fautores Angelos, ait: *Non enim vi res agitur, neque necessitate in alteram partem anima declinat: sed pulchre intelligebat Iansenius ex sequentibus explanationem suam labefactatum iri. Talia hæc sunt: alioquin nec culpa eius, nec virtus posset adscribi; nec boni electio primum, nec declinatio mali supplicium mereretur: sed servatur ei in omnibus liberitas arbitrij, ut in quodcumque voluerit ipsa declinet, sicut scriptum est: Ecce posui ante faciem tuam vitam & mortem, & ignem & aquam. Nã si alterutram eligere potest partem anima, neutri certe ulla necessitate addicitur. Responsionis suæ confirmanda, & Origeniana sententia apertius etiã declaranda gratia, aliquot addit Petavius ejus testimonia ex Hom. 20. in Num. quibus vocante licet, & pellicente interiore gratia nullam nobis imponi necessitatem, sed in contraria ferri voluntatem posse perspicuum fit: addit & aliud è libr. 6. in Epist. ad Rom. Quibus attexamus & illud è libr. 3. *Ἐπι ἀρχῆν*, cap. 3. *Boni vero spiritus recipit (anima) energiam, id est inoperationem, cum & provocatur ad bona, & inspiratur ad caelestia vel divina: sicut sancti Angeli, & ipse Deus operatus est in Prophetis, suggestionibus sanctis ad meliora provocans & cohortans; ita sane ut maneret in arbitrio hominis ac iudicio, si sequi velit aut nolit ad caelestia & divina provocantem.* Sed quid his colligendis immoramur, cum plura etiam congesserit Iansenius Tom. 1. libr. 6. cap. 13. ut ostenderet in indifferentia ad bonum & malum, citra ullam necessitatem, liberi arbitrij naturam ab Origene fuisse collocatam. *Gravissime, inquit, fuisse reprehensos ab Augustino Pelagianos propter illam inanisibilem & quasi essentialem in omni statu liberi arbitrij indifferentiam ad bonum & malum, exclusamque alterius partis necessitatem, ex iis qua libro secundo diximus intelligi potest: hæc est enim totius Pelagiana structurae basis pene præcipua. Sed illam Origenes omnibus numeris absolutam tradidit. Usque adeo namque Philosophica istius libertatis admirator, & indifferentia ad bonum & malum patronus fuit, ut illa sublata brutis aut lapidibus hominem accensendum esse decerneret. Idem quoque Origeni superius exprobraverat Tom. 1. libr. 2. cap. 4, & 5. Quod si igitur ab eo profecta est hæc opinio de natura libertatis posita in indifferentia ad bonum vel malum, exclusa alterius partis necessitate, quomodo idem ille Origenes necessitatem voluntariam & simplicem cum libertate conjungere potuit?**

IV. Verum ut in definienda arbitrij humani libertate rectum iter tenuit Origenes, non itidem in distinguenda natura integræ, ac natura lapsæ libertate satis adhibuit examinis & cautionis; nullibi quippe discrimen ullum inter utramque libertatem ab eo adhibitum reperias, & sæpe naturæ cuiuslibet, quæ rationis compos sit, quemcumque demum ordinem adeptæ sit, æqualem tribuit liberi arbitrij facultatem, & usum, ut supra dictum est. Atque is unus fuit è præcipuis Pelagianorum erroribus, paribus liberi arbitrij viribus pollentem finxisse hominem hodie nascentem, parique iustitia, sapientia, aliisque instructum dotibus, qualis à Deo conditus fuit Adamus. Attamen si perficere velimus frontem, & Origenem periculo quovis defendere, hanc adhibere poterimus exceptionem: quamvis humana vires libertatis per Adami lapsum infractæ ac debilitatæ sint, naturam tamen ipsam libertatis illius suam servasse integritatem; nec ullam proinde signatam esse ab Origene distinctionem inter libertatem quæ Adami præcessit lapsum, & quæ consecuta est, quod ad puram respiceret libertatis naturam, non ad robur ipsius & potestatem.

V. Ex hac Origenis sententia de indifferenti hominis ad bonum vel malum propensio-
ne aptum illud est & consequens, hominem hac instructum facultate, gratiæ modo ponatur auxilium, pravis cupiditatibus posse obsistere, vel parere, & virtutem vel respuere, vel amplecti. *Evidens igitur ratio est, inquit libr. 3. *Ἐπι ἀρχῆν*, cap. 2. quia sicut in rebus humanum propositum solum per seipsum imperfectum est ad consummationem boni; adjectorio namque divino ad perfectam quaque perducitur: ita etiam in contrariis in illa quedam, & velut quedam semina peccatorum ab his rebus qua in usu naturaliter habeantur, accipimus, &c. Tum sub finem capitis: Nihil aliud putandum est accidere nobis ex ipsis que cordi nostro suggerantur bonis vel malis, nisi commotionem solum, & incitamentum provocans nos ad bona vel mala. Possibile autem nobis est, cum in aliquo virtus nos caperit ad malum incitare, abicere à nobis pravus suggestiones, & resistere suasionibus, & nihil profus culpabiliter gerere. Et rursum possibile est, ut cum nos divina virtus ad meliora provocaverit, non sequamur, liberi arbitrij potestate in utroque nobis servata.* In hac acriter insurgit Irenæus Antistes libr. 2. De Pelag. har. cap. 4. & libr. 4. cap. 7. & libr. 6. cap. 4. ubi queritur censuisse Origenem animi motibus ad bonum malumve nos concitantibus nutu rationis nos adverteri, atque eos ad bona vel mala gubernari, merumque ait doctrinam hanc esse Pelagianisimam. Si vel animum posse ad bonum per se moveri, absque pravio gratiæ Dei incitamento; vel impellenti nos ad malum libidini per se posse obsistere, etiam gratiæ juvantis ope destitutum voluit Origenes: damnandus quidem error ille est. Sin vero gratiæ impulsu adjunctum & auxilium, utrobique culpa caret; nam in motus animi malos, quos concupiscentia gignit, & bonos, quos educit gratia, imperiū tenet libera voluntas, & vel malis obtemperat, propriis illuc & nativis inclinata nutibus, vel ad bonos se erigit, gratiæ divinæ adjumentis roborata. Vtrum vero senserit Origenes, si quis ex me quærat, bona fide responderim gratiæ auxilium admi-

fisse illum, non vero prævium incitamentum, ut pluribus infra disseram: *In rebus*, inquit, *A*
humanum propositum solum per seipsum imperfectum est ad consummationem boni; adiutorio namque
divino ad perfectam quaque perducitur. Addidisset, & excitatur, bene res haberet: cum ex liquido
 Conc. Trid.
 Sess. 6. c. 5.
 & Can. 4.

Orig. libr. 1.
 in Rom. 1.

VI. Capite quoque quinto libri secundi De Pelag. har. hæc Origenis impugnat Ianse-
 nius: *Frequentius in Scripturis invenimus, & à nobis sæpe disertum est, quod homo spiritus, & corpus,*
& anima esse dicatur: verum cum dicitur quia caro concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adver-
sus carnem, media procul dubio ponitur anima, quæ vel desiderijs spiritus acquiescat, vel ad carnis con-
cupiscentias inclinatur. Dolet Iansenio quod spiritum illum, adversus quem concupiscit
 caro, vocet, non more Catholico spiritum sanctum, sed Pelagiano legem naturæ, quam mentibus Spi-
 ritu Dei vivi ex institutione, ut ipse loqui solet, creatoris impressam gerimus: (verba ipsius sunt) &
 que (verba sunt Origenis) in hominum cordibus scripta est, non aramento, sed Spiritu Dei vivi; *B*

Orig. libr. 2.
 in Epist. ad
 Rom. cap. 2.
 & libr. 6.
 in cap. 6.

quæ docet quid agendum sit, quid cavendum, & per quam cognoscit homo peccatum suum; quæque
 hominibus suadet, ne homicidium, ne adulterium faciant, ne furentur, ne falsum testimonium di-
 cant, ut honorem patrem & matrem, & horum similia; fortassis & quod Deus unus creator sit omnium;
 juxta illud Pauli Rom. 2. 14, 15. *Cum enim gentes quæ Legem non habent, naturaliter ea quæ Le-*
gis sunt faciunt, ejusmodi Legem non habentes, ipsi sibi sunt Lex: Qui ostendunt opus Legis scriptum in
cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se invicem cogitationibus accusan-
tibus, aut etiam defendentibus. Semina præterea illa bonitatis à natura hominum mentibus in-
 sita, quæ proxime allatis adstruit testimoniis Origenes, plane rejicit Iansenius locis supra
 indicatis, sed præcipue Tom. 1. libr. 4. cap. 7. *C*

Certum est hæc Pauli verba Gal. 5. 17. *Caro enim concupiscit adversus spiritum; spiritus autem*
adversus carnem, ad spiritum sanctum à Patribus plerisque referri: at certum quoque est
 plures etiam superiorem illam animæ partem, quam *νεφελικον* appellant, spiritus appella-
 tione hic significatam voluisse. Multos proferrem, si numero pugnandum esset, sed unus
 omni exceptione major adducetur Augustinus. Is libr. 2. De Genesi contra Manichæos,
 cap. 11. conjugium Adami & Evæ imaginem esse dicit spiritualis illius conjugij, quod rati-
 onalem hominis partem animali colligat; tum ait: *Deinde ut quisque huic suæ parti recte do-*
minetur, & fiat quasi conjugalis in seipso, ut caro non concupiscat adversus spiritum, sed spiritui subju-
getur: id est concupiscentia carnalis non adversetur rationi, sed potius obtemperando desinat esse carnalis,
opus habet perfectæ sapientia. Trahit hæc in eundem sensum libr. 1. De doctrina Christi. cap.
 24. & libr. 10. De Genesi ad liter. cap. 12. Verba propter prolixitatem non repeto. Prorsus
 vero *ἀεὶ ἠνωθε*, in LXXXIII. Questionib. Quæst. 70. *Caro concupiscit adversus spiritum, &*
spiritus adversus carnem. Hæc enim invicem sibi resistunt & adversantur, ut non quacunque vultis, illa
 faciat. Fuit ergo per sanctificationem perfectam, ut omnis carnalis appetitus spiritui nostro illuminato,
 & vivificato, id est bonæ voluntati subiciatur.

Sed quid Augustini auctoritatem præteximus, ut spiritum illum carnis adversarium sæ-
 pe pro animæ *νεφελικῶς*, vel ipsa certe anima sumi probemus, cum id tot Scripturæ locis
 confici possit? velut illo Matth. 26. 41. *Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma;* & illo *E*
 1. Cor. 5. 5. *Ego judicavi tradere hujusmodi Satana in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die*
Domini nostri Iesu Christi; & illo 2. Cor. 7. 1. *Mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spi-*
ritus; & illo Ephes. 4. 20, 21, 22, 23. *Vos autem non ita didicistis Christum, si tamen illum au-*
distis; & in ipso edocti estis, sicut est veritas in Iesu, Deponere vos secundam pristinam conversationem
veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris. Renovamini autem spiritu mentis ve-
stra, & induite novum hominem; & illo 1. Thess. 5. 23. *Ipsæ autem Deus pacis sanctificet vos per*
omnia: ut integer spiritus vester, & anima, & corpus sine querela in adventu Domini nostri Iesu Christi
servetur; & illo Ebr. 4. 12. *Vivus est enim sermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti:*
& pertingens usque ad divisionem animæ & spiritus, compagum quoque ac medullarum, & discretor co-
gitationum & intentionum cordis. In quibus non aliter sumi spiritus potest, quam pro anima, *F*
 vel animæ *νεφελικῶς* quomodo Origenes intellexit.

Orig. libr. 1.
 in Rom. 1.

VII. Ex his efficitur inferiorem animæ partem, quæ anima simpliciter appellatur, (ut
 superior, spiritus) mediam esse quodammodo spiritum inter & carnem; hoc est spiritus
 inter suasiones, & carnis incentiva. Cum dicitur, inquit Origenes, quia *caro concupiscit adver-*
sus spiritum, spiritus autem adversus carnem, media procul dubio ponitur anima, quæ vel desiderijs spi-
ritus acquiescat, vel ad carnis concupiscentias inclinatur. Quibus addit, ac variis Scripturæ locis
 probat, utriusque viæ, tum ejus quæ carnis est, tum ejus quæ spiritus, monitores & fau-
 tores Angelos adfistere hominibus, Christumque ipsum viam spiritus hominibus quasi
 sternere: *Favet & ipse Dominus, inquit, qui etiam animam suam ponit pro ovibus suis. Sed utraque*
parte favoris disciplina servatur: non enim vi res agitur, neque necessitate in alteram partem anima de-